

Asia: VN/5386/2020-VM-152

Lausuntopyyntö ehdotuksesta julkisen hallinnon API-periaatteiksi

1.1 Tarjoa ja hyödynnä tietoja pääsääntöisesti ohjelmointirajapintojen kautta

Onko periaate realistinen ja käyttöönotettavissa organisaatiossasi? Miltä tukimateriaali ja esimerkit vaikuttavat? Periaatteet, tukimateriaali ja esimerkit on kuvattu liitteissä tarkemmin.

Ohjelmointirajapintojen ensisijaisuus organisaatioiden tieto- ja toimintopohjaisen yhteistyön toteutuksessa on erinomainen.

Strategisen tason periaatteiden tulisi sisältää myös rajapintojen hyödyntämiseen ohjaaminen. Esimerkkinä pyrkimys olla toteuttamatta asiointipalvelua ja/tai olla tarjoamatta henkilökohtaista palvelua, jos automaattisen tiedonvaihdon ja automatisoitavissa olevan toiminnallisuuden kautta tavoiteltava päämäärä olisi saavutettavissa. Toinen esimerkki on hintaohjauksen käyttö automaatiotason lisäämisessä, niin että rakenteisessa muodossa rajapinnassa tapahtuva tiedonsiirto on aina veloituseton, ja osapuolten käsityötä edellyttävä paperiasiointi aina maksullista. Ohjaustekijänä tulisi myös olla julkisen rahoituksen evääminen hankkeilta joiden tavoiteltu toimintamalli ei toteuta periaatetta. Ylipäätään tavoitteena tulee olla vanhentuneiden asiointi- ja yhteistoimintatapojen poistaminen kokonaan, jolloin vanhentuneen toimintamallin ylläpitämisen sitomat resurssit vapautuvat täysimääräisesti uusiin tarpeisiin. Ainoastaan rajatuissa, erityisen perustelluissa tapauksissa muu penetraatiotavoite kuin 100% voi olla hyväksyttävä.

Periaatteiden johdanto-osassa viitataan tietojen rajapintapohjaisen siirron lisäksi toimintoihin. Varsinaisissa periaatteissa kuvataan kuitenkin pääsääntöisesti tilannetta, jossa viranomaisella olevia tietoaaineistoja tarjotaan rajapinnoissa. API-periaatteissa tulee olla tavoiteltavana tilanteena se, että sekä viranomaisen tarjoama että vastaanottama tieto on ensisijaisesti rakenteisena rajapinnassa, ja lisäksi viranomaisen tarjoaa ja hyödyntää laajasti rajapintojen mahdollistamaa toiminnallisuutta.

1.2 Määritä ohjelmointirajapintojen tarjoamiselle ja hyödyntämiselle tavoitteet ja hanki riittävät resurssit

Onko periaate realistinen ja käyttöönotettavissa organisaatiossasi? Miltä tukimateriaali ja esimerkit vaikuttavat? Periaatteet, tukimateriaali ja esimerkit on kuvattu liitteissä tarkemmin.

Ohjelmointirajapintojen tarjoamisen tavoitteissa yhden julkisen organisaation tavoitteenasetanta on liian suppea näkökulma. Yhteiskuntatasoisen digikehittämisen mahdollistamiseksi API-kehityksen johtamisen ja ohjaamisen tulee olla riittävän keskitettyä, jotta siiloutuminen ja osaoptimointi vältetään. Vain yhtenäisen, koko julkista sektoria koskevan johtamisen ja resursoinnin avulla saavutetaan siiloriippumaton kehitys, vältetään päällekkäistä työtä ja saavutetaan nopeasti vaikuttavuuden edellyttämä riittävä kattavuus/penetraatio.

Tavoitteenasetannassa ja mittaroinnissa tulee myös huomioida yksityisen sektorin, ja asiasta riippuen kaikkien sektoreiden, osuus kokonaisprosessissa. Tiedon automaattinen uudelleenkäyttö kaikilla sektoreille ja yksityisen sektorin tekemän työn sivutuotteena syntyvät julkisen sektorin tarvitsemat tiedot tulee asettaa tasaveroisiksi tavoitteiksi julkisen organisaation sisäisten mittarien rinnalle. Erityisesti tulee velvoittaa julkiset organisaatiot mahdollistamaan kaikille toimijoille "tieto kysytään vain kerran" -periaatteen laaja noudattaminen kaikissa tilanteissa.

1.3 Varmista hankinnoissa yhteentoimivuus muiden tietojärjestelmien kanssa

Onko periaate realistinen ja käyttöönotettavissa organisaatiossasi? Miltä tukimateriaali ja esimerkit vaikuttavat? Periaatteet, tukimateriaali ja esimerkit on kuvattu liitteissä tarkemmin.

Kehittämisessä tulee pyrkiä minimoimaan organisaatiokohtaisen ja kansallisen kehittämisen määrä, mikäli ratkaisumalleja on saatavilla EU- tai kansainväliseltä tasolta. Esimerkkinä kansalliset määrittelyt ja toteutukset rakenteisesta tiedonsiirrosta vs. eurooppalainen PEPPOL. Tulee aina tarkastella mahdollisuus hyödyntää markkinoilta valmista toiminnallisuutta, tai hyödyntää valmista teetettävien tarkennuksin, ja vasta viimesijaisesti kehittää tai kehityttää omaa. Kaikki julkisesti kehitettävä tulee avata vapaasti hyödynnettäväksi ja tarjota aktiivisesti hyödynnettäväksi esim. standardointi- ja toimialajärjestöjen vakiointityössä.

Mikäli päätetään kehittää kansallisesti, on aina oltava tavoitteena saada yleistetyksi kehityksen tulos Suomessa sektoririippumattomasti, ja lähtökohtaisesti globaalisti hyödynnettäväksi. Yleistettävyyden tukemiseksi on oltava yksittäisestä julkisesta organisaatiosta riippumaton resurssi.

1.4 Edistä sisäistä ja ulkoista yhteistyötä

Onko periaate realistinen ja käyttöönotettavissa organisaatiossasi? Miltä tukimateriaali ja esimerkit vaikuttavat? Periaatteet, tukimateriaali ja esimerkit on kuvattu liitteissä tarkemmin.

Yhteistyön rakentamisessa tulee huomioida tavoitteet, jotka ovat julkisia tavoitteita (esim. elinkeinopoliittisia, mm. kansainvälistyvän ja kilpailukykyisen ohjelmistoteollisuuden kehitys) mutta eivät yksittäisen organisaation tavoitteita. Lisäksi on välttämätöntä huomioida yksittäisen organisaation tyypillisesti liian suppea näkökulma API-kehittämisen potentiaaliin, jolloin yhteistyön johtamisen tulee tapahtua ainakin osin keskitetysti.

Eryistä painoa yhteistyössä tulee asettaa yksityisen sektorin potentiaalille kattavuuden ja penetraation nostamisessa. Viranomaisen insentiivit edistää ratkaisujen yleistymistä ovat tyypillisesti laimeat, mutta kilpaillussa markkinassa menestyvät yritykset kykenevät aikaansaamaan

toiminnallista ja teknistä muutosta asiakaskunnassaan ja kumppaneissaan. API-tavoitteiden saavuttamiseksi yhteistyön tarkastelussa tulee aina selvittää mahdollisuudet hyödyntää sektorirajat ylittävä yhteistyö.

2.1 Kehitä ohjelmointirajapintoja tarvelähtöisesti

Onko periaate realistinen ja käyttöönotettavissa organisaatiossasi? Miltä tukimateriaali ja esimerkit vaikuttavat? Periaatteet, tukimateriaali ja esimerkit on kuvattu liitteissä tarkemmin.

-

2.2 Määritä ohjelmointirajapintojen tarjoamiseen ja hyödyntämiseen liittyvät roolit, tehtävät, vastuut ja toimintamallit.

Onko periaate realistinen ja käyttöönotettavissa organisaatiossasi? Miltä tukimateriaali ja esimerkit vaikuttavat? Periaatteet, tukimateriaali ja esimerkit on kuvattu liitteissä tarkemmin.

-

2.3 Kuvaa ohjelmointirajapintojen muodostama kokonaisuus

Onko periaate realistinen ja käyttöönotettavissa organisaatiossasi? Miltä tukimateriaali ja esimerkit vaikuttavat? Periaatteet, tukimateriaali ja esimerkit on kuvattu liitteissä tarkemmin.

-

2.4 Tunnista ja hallitse ohjelmointirajapintoihin liittyvät riskit

Onko periaate realistinen ja käyttöönotettavissa organisaatiossasi? Miltä tukimateriaali ja esimerkit vaikuttavat? Periaatteet, tukimateriaali ja esimerkit on kuvattu liitteissä tarkemmin.

Riskitarkastelun tulee aina sisältää myös riskit, jotka liittyvät tavoiteltavan hyödyn tai vaikutuksen saavuttamatta jäämiseen. Tulee tunnistaa ja hallita riskit, joiden toteutuessa API-investoinnin tuotto ei ole tavoitetasolla, ja riskit joiden toteutuminen johtaisi hyödyn epätasaiseen jakautumiseen osapuolten välillä.

3.1 Kehitä ohjelmointirajapinnat avoimilla ja teknologiariippumattomilla standardeilla ja protokollilla

Onko periaate realistinen ja käyttöönotettavissa organisaatiossasi? Miltä tukimateriaali ja esimerkit vaikuttavat? Periaatteet, tukimateriaali ja esimerkit on kuvattu liitteissä tarkemmin.

-

3.2 Kuvaa ohjelmointirajapintojen käsittelemät tiedot yhteisten ja yleisten tietomallien mukaisesti

Onko periaate realistinen ja käyttöönotettavissa organisaatiossasi? Miltä tukimateriaali ja esimerkit vaikuttavat? Periaatteet, tukimateriaali ja esimerkit on kuvattu liitteissä tarkemmin.

-

3.3 Testaa, versio, dokumentoi ja julkaise ohjelmointirajapinnat

Onko periaate realistinen ja käyttöönotettavissa organisaatiossasi? Miltä tukimateriaali ja esimerkit vaikuttavat? Periaatteet, tukimateriaali ja esimerkit on kuvattu liitteissä tarkemmin.

Rajapintojen muutoksista tiedottamisen tulee olla ennakoivaa ja yksittäisestä julkisesta organisaatiosta riippumatonta. Taaksepäin yhteensopimattomien muutosten tiedottamisen tulee olla niin ennakoivaa, että mahdollisesti tarvittavat muutokset välittömien hyödyntäjäorganisaatioiden takana ennätetään huomioida.

3.4 Seuraa ohjelmointirajapinnoille asetettuja mittareita ja muita ominaisuuksia

Onko periaate realistinen ja käyttöönotettavissa organisaatiossasi? Miltä tukimateriaali ja esimerkit vaikuttavat? Periaatteet, tukimateriaali ja esimerkit on kuvattu liitteissä tarkemmin.

Mittariston tulee sisältää tulos- ja vaikuttavuusmittareita pelkän kustannus- ja teknisen seurannan sijaan. Tuloksia tulee verrata tavoitteenasetantaan, ja tarjota työkalut kattavuuden ja penetraation kasvattamisen johtamiselle. Käytettyjen resurssien ja tehtyjen toimenpiteiden sijaan ensisijainen mittari tulee asettaa saavutetusta tuloksesta.

Teknisluonteisten mittarien tulee huomioida merkitys kokonaisprosessille. Esimerkiksi kumppani- tai julkisen rajapinnan tulee tarjota määritelty SLA, jotta hyödyntäjäorganisaatio voi kohtuudella sovittaa päätöksentekonsa ja investointinsa tarjottuun palvelutasoon. Erityisen suotavaa kehittämisen tehostamiseksi olisi vakioida koko julkiselle sektorille muutama palvelutaso.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Visma Solutions Oy kiittää mahdollisuudesta lausua ehdotuksesta julkisen hallinnon API-periaatteista. Kannatamme lämpimästi API-periaatteiden laatimista ja niiden soveltamisen päättäväistä edistämistä. Yleisesti ottaen periaatteet ovat hyvin laadittuja ja edistävät julkisen sektorin digitalisaatiota. Katsomme kuitenkin, että API-periaatteisiin liittyvän kansallisen potentiaalin lunastamiseksi periaatteisiin tulisi sisällyttää ohjausvaikutukseen, sektoriin riippumattomaan yhteistoimintaan ja kehittämistyön tehokkuuteen liittyviä tarkennuksia. Ohessa muutamia kommentteja alakohdittain.

Koponen Harri
Visma Solutions Oy